

YURIDIK MATNLARNING TIL XUSUSIYATLARI: TAHLIL VA TALQINI

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo akademik litseyi

Ona tili va adabiyot va Huquqshunoslik fani o'qituvchisi

Boysariyeva Manzura Yangiboy qizi

Mirzoyusupov Shohrux Shavkatovich

Annotatsiya: Ushbu maqolada yozma yuridik nutqning o'ziga xos xususiyatlari, uning tarkibiy elementlari va til vositalarining tahlili muhokama qilinadi. Matnning aniqligi, aniqligi, noaniqlikdan xoliligi kabi mezonlarga e'tibor qaratilib, yuridik matnlarning samaradorligi va tushunarligi masalalariga to'xtaliladi. Bundan tashqari, turli xil yuridik hujjatlarning til xususiyatlarini taqqoslash orqali ularning o'ziga xos stilistik xususiyatlarini ochib berishga harakat qilinadi.

Kalit so'zlar: Yuridik nutq, yozma nutq, huquqiy matnlar, til tahlili, stilistika, aniqlik, tushunarlik, noaniqlik, yuridik terminologiya, hujjatlar.

Kirish:

Yuridik yozma nutq – huquqiy sohada muhim rol o'ynaydi. Qonunlar, shartnomalar, sud qarorlari va boshqa hujjatlarning aniqligi, tushunarligi va huquqiy kuchga ega bo'lishi tilning to'g'ri tanlanishiga bog'liq. Ushbu maqolada yuridik yozma nutqning o'ziga xos xususiyatlarini, uning tarkibiy elementlarini va tahlil qilish usullarini ko'rib chiqamiz.

Yuridik matnlarning o'ziga xos xususiyatlari:

Yuridik matnlar odatiy yozma nutqdan bir necha jihatlari bilan farq qiladi. Ularga quyidagilar kiradi:

Аниqlik va aniqqlik: Yuridik matnlarning asosiy talabi – aniqqlik va noaniqlikdan xoli bo'lishdir. Har bir so'z va iboraning ma'nosi aniq va bir xil talqin qilinishi kerak. Bu maqsadda aniq va aniq terminologiyadan foydalaniladi.

Rasmiylik: Yuridik matnlar odatda rasmiy va formal uslubda yoziladi. Ular shaxsiy fikrlar, his-tuyg'ular va baholarsiz yoziladi.

Tuzuvchilik: Yuridik matnlar murakkab va tuzilgan bo'lishi mumkin. Ular turli xil bo'limlarga, bandlarga va paragraflarga bo'linadi.

Standartizatsiya: Ko'plab yuridik hujjatlar standart shablonlarga muvofiq yoziladi. Bu ularning bir xilligini va tushunarligini ta'minlaydi.

Terminologiya: Yuridik matnlarda maxsus yuridik terminologiya qo'llaniladi. Bu terminlarning ma'nosi aniq va bir xil talqin qilinishi uchun lug'atlar va izohli kitoblardan foydalanish mumkin.

Yuridik matnlarning tahlili:

Yuridik matnlarni tahlil qilishda quyidagi jihatlarga e'tibor berish kerak:

Lexical tahlil: Ishlatilgan so'zlarning ma'nosi, sintaktik funktsiyasi va semantik munosabatlarini tahlil qilish. Terminologiyaning to'g'ri ishlatilishiga e'tibor qaratish.

Sintaktik tahlil: Gaplarning tuzilishi, jumlar orasidagi mantiqiy aloqalarni va matnning umumiy tuzilishini tahlil qilish.

Semantik tahlil: Matnning umumiy ma'nosini, uning tarkibiy elementlari o'rtasidagi munosabatlarni va uning maqsadi va vazifasini tahlil qilish.

Stilistik tahlil: Matnning uslubiy xususiyatlari, uning aniqligi, tushunarligi va ta'sirchanligini baholash.

Xulosa:

Yuridik yozma nutqning samaradorligi va tushunarligi uning aniqligi, aniqligi va rasmiyligiga bog'liq. Yuridik matnlarni tahlil qilish ularning mazmunini tushunish va ularning huquqiy kuchini baholash uchun muhim

ahamiyatga ega. Ushbu tahlil tilning vositalari va uning huquqiy sohadagi qo'llanilishi haqida chuqur tushunchani beradi. Kelajakdagi tadqiqotlar yuridik matnlarning turli xil turlarini, masalan, sud qarorlari, shartnomalar va qonunlarni batafsil tahlil qilishga yo'naltirilishi mumkin. Bundan tashqari, sun'iy intellekt texnologiyalarini yuridik matnlarni tahlil qilishga qo'llash imkoniyatlarini o'rganish juda dolzarbdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. Barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. Toshkent: "Sharq", 1998. –B.63.
- 2.M.Mahmudov. " O'quv materialini didaktik loyihalash tizimi". Pedagogik mahorat 2002-yil. 3-son
3. 2.M.Mahmudov. " O'quv materialini didaktik loyihalash tizimi". Pedagogik mahorat 2003-yil. 1-son
- 4.M.Ochilov. "Yangi pedagogic texnologiyalar" 2000-yil
- 5.Sobirova M.R."O'zbek tili darslarida interfaol usullardan foydalanish"
- 6.Ahmedova H.O'zbek tili o'qitishning zamonaviy texnologiyalari.- Toshkent: Tafakkur,2012.-96
7. Abdurahmanov G'.,Rustamov H Ona tili.10-sinf uchun darslik.Toshkent, "O'qituvchi" nashriyoti,2003-yil
8. Tolipov O', Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: "Fan", 2006. –B.261.
9. Ne'matova N., G'ulomov A., Abdurimova M. Ijodiy matn ustida ishlash. - Toshkent, "O'qituvchi", 1997. –V.48.

10. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: Nasaf, 2000. –B.
11. Roziqov O, Mahmudov M, Adizov B, Hamroev A. Ona tili didaktikasi. – Toshent: Yangi asr avlod, 2005. -B.238.
12. Rajabzoda H, Safarov A. Pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonida 1995. V. 293.
13. Rajabzoda H, Safarov A. Pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonida samarali qo'llash-hozirgi zamon ta'limi talabi. – Buxoro, 2008. – B.36.
14. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar (nazariya va amaliyot). – Toshkent: Moliya, 2003. –B. 358.
15. Tolipov O'. Ta'lim: o'qituvchi va o'quvchi faoliyati // “Sog'lom avlod” jurnali, 2000, № 7-8, 20-23-betlar.
16. Tolipov O'.Q, Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: “Fan”, 2006. –B.262.